

KS
v/styreleder Bjørn Arild Gram

Att.

Vår ref.

Deres ref.

Bodø, 6. juli 2021

Forslag om fremtidig finansiering av private barnehager – PBL ber om avklaringer på bakgrunn av informasjon fra KS

I etterkant av at Storberget-utvalgets rapport ble lagt frem, har det vært diskusjon mellom KS og PBL om realitetene i forslagene. PBL har behov for noen avklaringer fra KS rundt modellen som foreslås av flertallet.

PBL mener forslaget fra KS og flertallet angriper prinsippet om økonomisk likeverdig behandling, som har lagt til grunn for reguleringene i barnehagesektoren siden barnehageforliket. Både i begrunnelsen og i beskrivelsen av flertallsmodellen ønsker KS å svekke rettighetene private barnehager i dag har, til likebehandling, til tilskudd for plassene de klarer å fylle og til å få tilskudd av en viss størrelse. Etter PBLs klare oppfatning, er forslagene fra KS og flertallet et angrep på prinsippet om økonomisk likeverdig behandling.

PBL stiller seg derfor spørrende til at KS selv hevder at deres forslag vil styrke likebehandlingen, noe som blant annet ble hevdet i KS-webinar 23.6.21. PBL mener KS med dette skjønner forslaget og bagatelliserer konsekvensene som endringene vil kunne få for private barnehager.

I en debatt med PBL og undertegnede (Dagsnytt 18, 17.6.21), uttalte KS-leder Bjørn Arild Gram at modellen KS har foreslått skal innebære «full likebehandling mellom de kommunale og de private barnehagene», og at «modellen er sånn at det en kommune bruker på en kommunal barnehage per plass, skal også den private barnehagen ha». Videre svarte Gram «Nei, det er feilinformasjon» på direkte spørsmål fra programlederen om en kommune skal kunne gi mindre tilskudd til de private barnehagene enn til de kommunale.

PBL mener dette står i sterk kontrast til hva KS faktisk foreslår og skriver i Storberget-rapporten. Selvsagt skulle vi ønske at Grams beskrivelse av forslagene er riktige, men vi finner ikke dekning for dette i det vi leser i rapporten.

Likebehandling

KS og flertallet problematiserer i rapporten hvordan prinsippet om økonomisk likeverdig behandling vesentlig begrenser kommunenes økonomiske handlingsrom:

«Flertallet finner at kommunene har et for snevert handlingsrom fordi kommunen, i for stor grad, er forpliktet til å beregne barnehagetilskuddet til private barnehager på grunnlag av utgiftene til kommunale barnehager. Dette på tross av at de private barnehagene ikke har tilsvarende kostnader.»

På bakgrunn av dette, foreslår KS og flertallet blant annet å endre nasjonal forskrift slik at kommunene kan bruke mer skjønn og holde kommunale driftsutgifter som de *anser* ikke gir økte kostnader i private barnehager utenfor tilskuddsberegningen.

All PBLs erfaring med kontroll av tilskudd innenfor dagens regelverk, tilsier at kommunene vil benytte en økt adgang til å holde kostnader utenfor beregningsgrunnlaget og slik redusere tilskuddene til private barnehager.

KS skriver også selv at forslaget «vil føre til lavere utgifter og tilskuddsutbetalinger for kommunene, og følgelig også noe lavere tilskudd til private barnehager».

PBL utfordrer KS på om det er riktig forstått at modellen deres – lokal samhandlingsmodell – faktisk åpner for at kommunene kan gi mindre i tilskudd til private barnehager enn dagens finansieringsmodell gir rom for? Ettersom Gram kontant avviste dette, har PBL og de private barnehagene behov for å få denne avklaringen.

I tillegg foreslår KS at kommunene kan velge å lage lokale forskrifter for tilskuddsberegning. KS og flertallet forutsetter at «kommunene utarbeider forskrifter som sikrer tilstrekkelig finansiering, på en mest mulig forutsigbar måte. Slik kan private barnehager opprettholde sine lovpålagte og forskriftsfestede plikter».

Samtidig legger KS opp til at det i barnehageloven fremdeles skal slås fast at:

«Kommunen skal behandle private barnehager som mottar tilskudd, likeverdig med kommunale barnehager. Kommunen kan stille vilkår ved tildeling av tilskudd. Departementet kan gi forskrift om hva som er likeverdig behandling.»

PBL ber KS avklare hvordan forholdet mellom endringene de foreslår i forskriftene, og en tenkt ny variant av nasjonal forskrift om likeverdig behandling skal være. Slik PBL oppfatter forslagene, vil de ikke være forenlige med hvordan likeverdig behandling i dag praktiseres og tolkes.

Ettersom KS i rapporten skriver at «en finansieringsmodell hvor private aktører får et absolutt rettskrav mot kommunen, definert av nasjonal lovgivning hva angår nivå på finansieringen, er prinsipielt uheldig», antar PBL at KS mener at kommunene skal gis større frihet til å fastsette tilskuddsnivået, selvsagt innenfor de rammer som et endret lovverk gir.

Likedan skal private barnehager ha svekket krav på et visst nivå på finansieringen. Følgelig oppfatter PBL at intensjonen er at kommunene skal få større mulighet til å fastsette tilskuddene til private barnehager enn de har i dag.

I tillegg foreslår KS mer lokal styring gjennom å gjeninnføre lokal fastsettelse av kapitaltilskuddet og åpne for lokale retningslinjer for å fastsette perioden på finansieringen, eller såkalt tidsavgrenset finansiering.

Ved fremleggelsen av Storberget-utvalgets rapport ble forslagene til endringer i finansieringen av private barnehager presentert som å gå fra «rettskrav» til «fornuftskrav».

PBL kan ikke forstå dette på annet vis enn at private barnehagers rettigheter, retten på finansiering av en viss størrelse, og prinsippet om økonomisk likeverdig behandling, med dette vesentlig svekkes. Vi viser til følgende problembeskrivelse fra KS og flertallet:

«Rettsliggjøringen gjør det vanskeligere å ta et helhetlig og lokalt ansvar for barnehagene, og svekker kommunenes mulighet til å styre finansiering og planlegging.»

PBL ber om en avklaring fra KS rundt hvordan det er mulig å hevde at forslagene deres kan garantere for likebehandling av private og kommunale barnehager, samtidig som kommunene skal gis større frihet til å fastsette tilskuddene og private barnehager ikke lenger skal ha rett til tilskudd av en viss størrelse.

Koordinert opptak

PBL mener KS og flertallets forslag om koordinert opptak i kommunene truer foreldrenes valgfrihet. Flertallet skriver at *«kommunene bør sikres virkemidler til å håndtere situasjoner med overkapasitet slik at alle kommunens barn kan få tilbud om en likeverdig og god barnehageplass»*.

PBL registrerer at KS etterlater et inntrykk av at private barnehager er vernet mot nedgang i barnetall. Det er ikke riktig. Private barnehager får kun tilskudd for det antall barnehageplasser de til enhver tid har barn i barnehagen som benytter. Private barnehager får, i motsetning til kommunale, ikke finansiering for tomme plasser.

PBL kan ikke forstå KS og flertallets forslag på annet vis enn at de ønsker å gi kommunene mulighet til å redusere antall plasser i private barnehager – også plasser som foreldre aktivt søker sine barn inn i.

Slik vil kommunene også, i ytterste konsekvens, kunne fylle opp kommunale barnehageplasser uten søkere med barn som foreldrene i utgangspunktet ville søkt inn i en privat barnehage – men som kommunen har besluttet ikke skal kunne fylle alle plassene.

PBL ber KS avklare om denne beskrivelsen av konsekvensene av forslaget om såkalt koordinert opptak er riktig eller feil.

Flertallets forslag til fremtidig finansieringsmodell for private barnehager har skapt stor usikkerhet i sektoren. Det er etter PBLs syn stor avstand mellom det flertallet har foreslått i Storberget-rapporten og det inntrykket KS gir av forslagene i mediene. Vi håper derfor KS kan bidra til å avklare organisasjonens holdninger til fremtidig finansiering ved å besvare spørsmålene ovenfor.

Med vennlig hilsen
PBL

Anne Lindboe

Anne Lindboe
Administrerende direktør
46501940
anne.lindboe@pbl.no